

зацікавлених студентів спецкурсів, написання викладачами підручників, навчальних посібників, інших видів навчально-методичної літератури, посилення біоетичного навантаження програм усіх видів педагогічної практики, під час підготовки курсових, дипломних робіт майбутніми педагогами-природознавцями. Студенти повинні бути обов'язково включені в процес прийняття етичних рішень під час проведення занять, їм постійно повинна надаватись альтернативна можливість у набутті наукової інформації, досвіду, отриманні спеціальних умінь та навичок за допомогою надсучасних комп'ютерних технологій, включно технологій віртуальної реальності, що є одним з механізмів гарантування молодим громадянам України, жителям села їх особистих прав і свобод, дійсної поваги до їхньої людської гідності, тілесної, психічної та духовної цілісності у відповідності до Конвенції про захист прав та гідності людини.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ЛЮБИТЕЛЬСЬКОГО ЛОВУ КАРАСЯ *CARASSIUS CARASSIUS* L. В ПОНИЗЗІ Р.ВОРСКЛА

Попельнюх В.В., Кияшко В.В. (Полтава)

Карась – найулюбленіша риба місцевих рибалок. У пониззі Ворскли досить часто зустрічається гібрид карася з коропом, який найчастіше й трапляється в уловах рибалок в даній місцевості. В нього витягнуте тіло і майже не виділяється горб на спині (як у карася золотого). Цей гібрид добре пристосувався до умов середовища й наслідував найкращі якості від своїх попередників.

Розпочинає ловитись карась з квітня-травня (перед нерестом) і після нього з кінця вересня чи з початку жовтня. Потім ловиться взимку з середини січня і до середини лютого. Трапляються випадки, коли починає «брати» в останній лід.

Нерест розпочинає при прогріванні води до 18-20°C. Під час нересту звісно він не ловиться. Та все ж слід відмітити, що не весь карась нереститься весною. Деякі особини цей процес здійснюють протягом літа.

За народними прикметами активний лов карася розпочинається у період масового вильоту мошкари, появи очерету нової генерації, цвітіння шипшини та на початку сінокоосу.

Весною, коли дно водойми ще не прогрілося і карась тримається на глибині, його зазвичай шукають в ямах та на перекатах. Оскільки водна рослинність ще на дні, ловлять донками, але не забувають і поплавкову вудку. Частіше для донки використовують спінінг з інерційною котушкою, ліску 0,3-0,35мм, повідки з ліски 0,2-0,25мм 15-17см завдовжки та гачки №5-6. На кінці основної ліски кріплять грузило. Сигналізатором слугує дзвіночок, почеплений на ліску.

Щодо ловлі вудкою, то її використовують 4-5 метрової довжини, ліску товщиною 0,25-0,3мм, поплавок з гусячого крила, або ж магазинний паличко-подібної форми та гачки №4-5. В залежності від рельєфу дна та його заростання рослинністю, відстань від гачка до грузила повинна варіювати. Якщо дно, на якому ловлять, покрите килимом із водоростей (це трапляється навесні), то відстань збільшують від 15 до 150 см.

Досить часто рибалки очищують дно у місцях лову від водоростей, щоб покращити умови для рибної ловлі. Це потрібно робити правильного. Не слід відразу чистити місцеві угіддя, не обловивши їх заздалегідь, інколи риба клює

при нерозчищеному дні і зовсім не ловиться при розчищеному. Потрібно використати один-два дні, щоб краще вивчити рибне місце. Можливо воно й не потребує втручання.

Перед початком лову, ввечора у воду кидають принаду. Найчастіше використовують запарену соняшникову макуху в суміші з висівками. Вранці починають ловити без додаткової підкормки, а коли спроби ловлі невдалі, то кидають невелику кількість принади (не більше грецького горіха). Риба повинна миттєво відреагувати.

Основна наживка на карася весною – перегнійний черв'як (до якого карась не байдужий в будь-яку пору року) і опариш (личинка мухи). Слід відмітити, що перегнійний черв'як надівають на гачок двома способами: з передньої чи задньої частини тіла. Звичайно тут може виникнути дискусія з цього приводу. Але, як показує досвід, в різних місцях карась полюбає черв'яка наживленого в різний спосіб. Наприклад, було помічено, що на водоростевому килимі карась активніше бере черв'яка, коли той наживлений з передньої частини. Ситуація змінюється, коли ловити на чистому піщаному дні, чи в прочищених очеретяних вікнах. Там карась краще бере саме на наживленого з задньої частини тіла черв'яка.

Як з'ясувалося, карась може реагувати не тільки на живого черв'яка. В одному з випадків він відразу ж відреагував на засохлу під сонцем наживку. Можливо під дією сонця виділився специфічний запах, що так сподобався рибі?

Отже, до нересту цей вид ловлять в основному з дна. Класичне клювання карася відбувається так: зразу поплавок легко тремтить, потім лягає набік. В цей момент потрібно підсікати плавно і чітко. Буває й інша поведінка. Деякі приклади:

- поплавок тремтить, хилиться, але не лягає і йде вбік;
- поплавок підплигує, виляє вліво-вправо на 1-2см і злегка підіймається вгору;
- поплавок різко падає, як підкошений.

Наведемо спосіб лову на лежачий поплавок. Віртуози, які не визначають інших правил і користуються своїми методами можуть взяти це собі на замітку. Техніка проста, що має назву «свічка». Так найчастіше ловлять з човнів на балках, де менше шансів зачепитися за водорості. Зразу зазначимо, що в очеретяних вікнах та на малій глибині цей метод не дуже ефективний (висновки зроблені на основі практичних використань даних методів на різній місцевості).

Снасть лаштують так: відстань від грузила до гачка 16-17см, поплавок виставляють так, щоб він лежав на поверхні води. Як тільки він починає рухатися вбік, чи встає (наче свічка) – слід робити підсікання. Особливість цього методу в тому, що ним можна ловити донну рибу при течії чи відносно сильному вітрі. Не раз помічали, як бували рибалки стоять посеред балки на човнах і пильнують лежачий поплавок.

В товщі води карася ловлять рано вранці (до 7-8 годин) і ввечері – до темряви. Саме в ці періоди і спостерігається найактивніше клювання цієї риби.

Літня рибалка. Активний літній лов розпочинається з кінця червня. Карася ловлять як у водоростевих «вікнах», так і в очеретяних. Наживка в теплу пору року рослинна і тваринна. До рослинних відносять: хліб, тісто, розпарене зерно злаків. До тваринних – перегнійний черв'як, опариш, інколи м'ясо молюска. Для покращення лову, іноді наживку занурюють в свіжий рідкий мед.

Щодо принади, то готують її так (власний рецепт): варену теплу картоплю (обов'язково стару не чищену) перемішують з дертю товчачкою а потім

руками перемішують до в'язкої маси. Далі додають порізаного кропу. Для того, щоб принада формувалася у кульки, додають борошна (можна додати також і лимонну кислоту, желатин, суху соняшкову макуху).

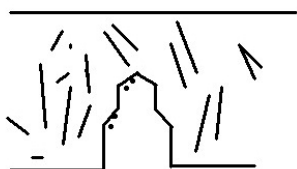
Наведемо метод лову карасів у «вікнах» очерету. Як відомо після нересту карасі тримаються в очеретах неподалік від берега на глибині 0,5-1м. Цю особливість використовують для його лову, роблячи в очереті так звані «вікна». «Вікно» – розчищене або чисте місце серед очерету яке зазвичай і використовують для лову.

Розчищаються такі вікна найкраще граблями. Проте, потрібно залишати окремі поодинокі очеретинки які мають дуже велике значення в рибалці. По-перше, вони приваблюють рибу, по-друге вказують на присутність риби (риба їх чіпляє), по-третє риба відчуває себе безпечніше поряд з місцевою рослинністю. Якщо очерет занадто високий і лягає на воду, то його доцільно надрізати вище середини стебла.

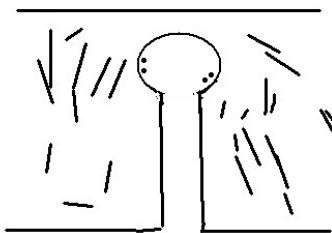
Типи вікон:

– Тунель

– Пляшка

– Пробірка

Головне у цьому методі рибалки – влучно попадати у такі «вікна». З одного такого місця можна виловити до 6 кг карася на одну вудку. Зазвичай роблять два «вікна» під дві вудки. Деякі рибалки встигають ловити і на 4-5 вудок.

Для успішного лову в «вікнах» має бути чисте дно. Якщо воно темного кольору, його посипають піском. Непогані результати отримують, коли пісок перед висипкою перемішати (хоча б одне відро) з макухою та білими порубаними черв'яками. Якщо так зробити звечора, і погода не зміниться в гіршу сторону – чекайте на ранок багатий улов в цьому місці.

Як вдалося з'ясувати експериментальним шляхом, карасі не байдужі до запаху хрону. Інколи, щоб приманити рибу, рибалки кладуть до «вікон» пучки хрону з грузилом. Але з таким урахуванням, щоб самим його не піймати на гачок. Найкращий час лову карася влітку з 06:30 ранку, і перед заходом сонця ввечері.

Досить часто карася ловлять на донку з застосуванням гумового шнура. Цю оснастку роблять таким чином: до кілка прив'язують гуму, до неї ліску товщиною 0,3-0,35мм на яку чіпляють 4-5 повідків 13-15см завдовжки із ліски 0,2мм. Наживку використовують різну.

Зимова рибалка. Взимку, як було вже сказано вище, карась починає ловитись з середини січня. Шукають його по балках біля берега та на перекахах на глибині 2-3м. Ловиться він як вдень, так і вночі. Але великі екземпляри можна очікувати лише вночі.

Зазвичай місце готують заздалегідь, оскільки при пробиванні лунки риба частіше тікає з цього місця на деякий час. Ловлять зимовими поплавковими вудками або на кивок. Ліску використовують товщиною 0,18мм, різні мормишки, а в якості наживки – мотилія, легені домашньої птиці, сало.

Клювання карася взимку на поплашкову вудку здійснюється так: поплавок ледь тремтить і лише рухається вбік, слід робити плавну підсічку. Карась може підняти поплавок (який повинен ледь виглядати з води), але в більшості випадків клює в режимі тремтіння, що характеризує його як обережну рибу, яка бере наживку в рот лише на долі секунди і різко випльовує її і знов бере, ніби випробовує «природність» наживки.

На вечірню рибалку вирушають заavidна, щоб встигнути приготувати місце лову. Зробивши дві лунки поряд, кидають в них принаду. Наведемо один із рецептів принади: до розпареної соняшникової макухи додають 7-8 крапель анісу та сік часнику, який видавлюють із 4-5 зубчиків та добре перемішують.

При настанні сутінок, рибалки включають ліхтарі чи запалюють свічки в футлярі (що готують з пластикової пляшки) для освітлення лунок з вже закинутою наживкою. Непогані результати дають фосфорні мормишки. Зелене світло, що випромінюється від неї приваблює карася. Але основна умова успішного нічного лову карася – повна тиша. Не буде тиші – не буде результатиного лову.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ РЕПРОДУКТИВНОГО ЗДОРОВ'Я В УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Страшко С.В., Животовська Л.А. (Київ)

Сучасний етап розвитку Української держави характеризується істотними соціальними змінами. Конституцією України визнано життя і здоров'я людини одними із найвищих цінностей.

За роки суверенності України парламентом та урядом прийнято біля двохсот законів та п'ятсот законодавчих документів, що регулюють охорону здоров'я населення, в тому числі забезпечення репродуктивного здоров'я в контексті вимог Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). На поліпшення репродуктивного здоров'я спрямовані Указ Президента України "Про національну програму "Репродуктивне здоров'я 2001-2005р.р." та затверджена урядом Державна програма "Репродуктивне здоров'я нації на період до 2015 року" (2007р.).

Проте, як свідчить офіційна статистика, впродовж останніх років в